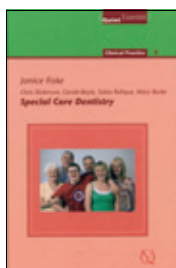

Janice Fiske, Chris Dickinson, Carole Boyle, Sobia Rafique og Mary Burke:
Special Care Dentistry

Boka henvender seg til tannhelseteamet (tannleger, tannpleiere, tannlegeskretærer) og studenter som skal utdanne seg i disse yrkene.

«Special Care Dentistry» defineres som bedring av oral helse hos personer som har fysiske, sensoriske, intellektuelle, mentale, medisinske, emosjonelle

eller sosiale funksjonshemninger, gjerne i kombinasjon. Dette omfatter altså en stor gruppe individer med varierende behov. En tverrfaglig og holistisk tilnærming til den enkelte pasients orale problemer er utgangspunktet.

Boka tar utgangspunkt i britiske prevalenstall og lovgivning og helse- og tannhelsetilbudet i øyriket. Forfatterne definerer mer enn 25 % av 50–64-åringene og over 50 % av + 65-åringene som funksjonshemmede, og det synes å være svært høye tall. Boka på 150 sider er inndelt i åtte kapitler som omhandler fysisk funksjonshemming, sansehandicap, lærevansker, mental retardasjon, psykisk sykdom etc. Hvert kapittel beskriver hvilke generelle og orale problemer diagnosegruppen kan ha, eventuelle barrierer for å motta tannhelsetilbud, og hva tannhelsetjenesten kan gjøre for å bedre situasjonen. Aktuelle hjelpemidler beskrives med gode illustrasjoner, og alle kapitler avsluttes med referanser til anbefalt litteratur.

Et eget kapittel beskriver indikasio-

ner for, og dosering av antibiotikaproylaks. Her endres stadig anbefalingene fra ekspertisen, både med hensyn til målgruppe og dosering, så et slikt kapittel blir fort uaktuelt. Det samme gjelder kapitlene om immunkompromitterte og strålebehandlede pasienter, så her må vi stadig holde oss oppdatert fra andre kilder.

Et kapittel om behandling av brekningstendenser har en del nyttige tips om bruk av akupunktur, TNS og hypnose, men dette er meg bekjent ikke vanlige behandlingsteknikker blant norske tannleger. Et kapittel om «ikke-invasiv behandling» som Carisolv og ART, inneholder ikke meget av relevans for norske tannleger, det samme gjelder omtalen av aktuelle sedasjonsmetoder og generell anestesi.

Alt i alt er dette en lettlest bok som egner seg best for britiske tannleger og studenter som har lett adgang til de behandlingsmetoder og hjelpemidler som står omtalt i boka.

For norske tannleger, tannpleiere og studenter anbefales heller boka «Disability and Oral Care» (ISBN 0953926109) som ble utgitt av FDI og IADH (International Association for Disability and Oral Health) i 2000. Redaktør er June Numm og mange av de samme temaene omtales, og forfatterne fra Norden, Europa, Canada, USA og Australia representerer høy kompetanse på feltet.

Kari Storhaug

*Quinteressence Publishing Co. Ltd; 2007.
ISBN-13: 9781850971344*

Per Brandtzæg og Ståle Eskeland,
redaktører:

Rettsmedisinsk sakkyndighet i fortid, nåtid og fremtid.

Mot et paradigmeskifte ved vurdering av rettsmedisinsk sakkyndighet i straffesaker

Boken retter seg spesielt mot rettsmedisinsk sakkyndige, advokater og domstoler og er en artikkelsamling basert på presentasjoner fra et tverrfaglig seminar mel-

lom Det juridiske og Det medisinske fakultet den 18. september 2006.

Hovedbudskapet med seminaret og presentasjon i bokform er å belyse en kollisjons mellom to kulturer: «den juridiske der det trekkes slutninger om sammenhenger på et skjønsmessig grunnlag, og naturvitenskaplig og samfunnsvitenskaplig kultur som krever at det ikke kan konkluderes med at to forhold henger sammen uten først å kontrollere om den tilsynelatende sammenhengen kan bero på tilfeldigheter» og redaktørene anser at det er behov for paradigmeskifte – en ny tenkemåte.

Kapitelene er skrevet enten på norsk eller engelsk og er av varierende kvalitet ettersom noen er basert direkte på innlegg ved seminaret. Bakteppe for seminaret var «Torgersen-saken» og en artikkel i *Science* fra 2005 hvor det er sett på den høye andel fellende dommer i tannsporsaker hvor DNA senere har

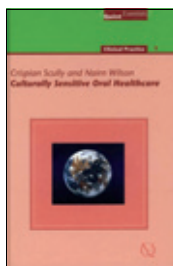
bevist det motsatte. Andre kapitler omhandler overgrepssaker, feilkilder i ekspertbevis, statistiske resonnement i kriminalsaker og en historisk sak med mange aktører («Hetle-saken»). I tillegg er det innlegg om Den rettsmedisinske kommisjon arbeide og kvalitetssikring av rettsmedisinske rapporter og om arbeidet som gjøres gjennom Norsk rettsmedisinsk forening for å lære opp rettsmedisinsk sakkyndige og kvalitets-sikre rapportene før de sendes til retten. På samme måte som medisinsk og odontologisk behandling nå skal være vitenskapelig basert er det i dag også et større krav til sakkyndige at deres konklusjoner er basert på forskning og ikke syning og meninger. Samlingen spenner over et vidt felt som viser noe av utviklingen i ekspertbevis. DNA har gjort en markant endring i bevisførselen, men boken gir inntrykk av at man kan stole helt på DNA-bevis i kriminalsaker. Metoden er ufortroffent i kontroll av familierelasjoner og til å sette sammen likdeler, men det er en forholdsvis dyr og omstendelig prosess. Kontaminering kan forekomme og det anbefales derfor i dag at identifi-sering også støttes av andre forhold. Det kan være like viktig å utelukke som å sette sammen.

Selv om de fleste kapitler omhandler eller kommer inn på «Torgersen-saken» og et kapittel er helt viet bevisene er denne kriminalsaken, kan boken ikke bare betraktes som et partsinnlegg i denne saken. Den berører mange andre viktige elementer i krysningspunktet mellom jus og medisin som begge disipliner bør være oppmerksomme på når de skal samarbeide i å tolke tause vitner for å finne frem sannheten i det som har skjedd.

Sigrid I. Kvaal

Oslo: Cappelen Akademisk Forlag; 2007. 127 sider. ISBN 978-82-02-27447-4.

Crispian Scully, Nairn H F Wilson:
Cultural sensitive oral healthcare

Multikulturelle samfunn finnes nå i de fleste land og det er viktig å være oppmerksom på at også helse og tannhelsetjenester blir påvirket av dette. Arbeidsinnvandrere, familiegjenn-

forening, flyktninger og asylsøkere har bidratt til at befolkningsgrupper fra land utenfor Europa har kommet også til Norge, og vi lever nå i et mer flerkulturelt samfunn. Mange studier, internasjonale og nasjonale, har vist at disse gruppene har større risiko for sykdommer, blant annet tannsykdommer, enn den etniske majoritetsbefolkningen.

Den foreliggende bokens mål er å gi tannhelse – teamet en referanse og et innblikk i kulturelle og religiøse aspekter som man bør være oppmerksomme på ved tannbehandling. Dette er et viktig tema og bokens forfattere (en av de, Nairn Wilson, er sjefsredaktør for Quintessence's bøker for allmennpraktiserende tannleger) har gjort et omfattende stykke arbeid.

Boken er inndelt i tre kapitler. Det første omhandler mer generelle kulturelle aspekter relatert til helse og tannhelse mens de to andre tar for seg hvordan religion, tro og kulturelle oppfatninger kan ha innflytelse på helse og tannhelseatferd.

Kapittelet: «Diversity, cultural considerations and definitions» tar på bred basis opp hvordan kulturelle faktorer er viktige når innvandrere kommer i kontakt med mottakerlandets helsetjenester. Definisjoner av kulturellrelaterte forhold som familiestrukturer og etnosentrisme er omtalt, og rasisme, stadier i innvandringsprosesser samt barrierer for bruk av helsetjenester blir diskutert. Kapittelet beskriver sykdommer som ofte forekommer blant etniske minoriteter i Europa og ser også på hvordan tradisjonelle vaner har innflytelse på den orale helsen. Dette kan være munnhygienevaner, tygging av khat hos mennesker fra Øst-Afrika eller arceanøtter, som er vanlig i Asia. Kapittelet omtaler også barrierer til

helse- og tannhelsetjenester blant minoritetsgrupper, og hva helsepersonell bør være oppmerksomme på i møtet med disse gruppene. Forfatterne bruker mye plass for å gå igjennom kostholdsrestriksjoner hos de forskjellige religionene, og også medisiner som kan inneholde stoffer som er forbudte av religiøse eller andre årsaker. Et eksempel fra oral helse er Listेरine, som inneholder alkohol.

Det første kapittelet i boken er det mest relevante i forhold til tannhelse, det er informativt, men det mangler en del tilgjengelig informasjon med hensyn til kulturens viktighet for tannhelse og tannhelseatferd. Forebyggende tiltak glimrer med sitt fravær (bortsett fra tannpuss), og når forfatterne skriver at det er viktig å vite hvilke behov de forskjellige gruppene har, hadde det vært fint med referanser. De finnes ikke og derfor er det vanskelig å finne supplerende og fordyrende litteratur. På slutten av kapittelet henvises det til «relevante» nettsider. Dette er ikke nok og de er ikke engang utfyllende. En bedre redigering av kapittelet hadde også vært ønskelig.

De to andre kapitlene i boka omhandler, i detalj, hvordan forskjellige religioner, andre troende og kulturelle grupper ser på helse generelt og oral helse spesielt – hele 37 religiøse, tro og kulturelle grupperinger er omtalt. Det skrives om kristendom, islam og jødedom og også om rastafarianere, tao, sigøynere og hedninger. Disse kapitlene er bedre redigert enn det første, men jeg syntes de preges av at forfatterne gaper over for mye. Vi får vite om helligdager, festivaler og helgener. Målet for denne detaljrikdom er godt: at helse og tannhelsepersonell må ha kunnskap om og forståelse av de mennesker vi behandler.

Bokens tittel «Culturally sensitive oral healthcare» syntes jeg er misvisende, da det meste av innholdet omhandler generell helse og sykdom og om forskjellige trosretninger. Men som en referanse for store tannklinikker som behandler mange mennesker fra ulike kulturer kan den være nyttig og jeg syntes også den bør være i bibliotekene på de odontologiske fakultet. Nyttig er den også for de som vil ha en overfladisk kunnskap om ver-